

Rak materničnega vratu

1. Epidemiologija in dejavniki tveganja

Rak materničnega vratu spada med redke rake. Predstavlja približno 1,5 % vseh na novo odkritih rakov v Sloveniji. Zbolevnost za tem rakom upada zahvaljujoč različnim preventivnim ukrepom, ki jih izvajamo. [Po podatkih Registra raka je v letu 2018 v Sloveniji na novo zbolelo za rakom na materničnega vratu 108 žensk, v upravni enoti Celje pa 13.](#) Od leta 2003, ko smo s v Sloveniji začeli z državnim presejalnim programom Zora, se je obolevnost za tem rakom zelo zmanjšala, skoraj prepolovila.

Glavni **nevarnostni dejavnik** je okužba z visoko rizičnimi ali onkogenimi humanimi papiloma virusi (HPV), ki so odgovorni za nastanek več kot 95 % primerov raka materničnega vratu. Najpogostejša sta HPV 16 in 18. HPV se prenaša s kože na kožo, do česar pride ob kakršnikoli vrsti spolnega odnosa. Dejavniki tveganja za okužbo s HPV so začetek spolnih odnosov v zgodnji mladosti, prebolele spolne bolezni in številni spolni partnerji. Tveganje povečujejo tudi številni porodi, dolgotrajno jemanje kontracepcijskih tabletk, kajenje, družinska obremenjenost, okužba s HIV.

2. Preventiva

Kot preventiva proti raku RMV je pomembno:

- Presejanje za raka materničnega vratu

Rak materničnega vratu je ena redkih rakavih bolezni, ki jo je mogoče preprečiti s pravočasnim odkrivanjem in zdravljenjem predrakavih sprememb. V Sloveniji imamo od leta 2003 organiziran državni presejalni program Zora, program za zgodnje odkrivanje in preprečevanja raka na materničnem vratu. Tako ženske od 20 do 64 leta starosti, vsake tri leta vabimo na odvzem odvzem brisa materničnega vratu h ginekologu. Pregledanost žensk v DP ZORA za Slovenijo se je v zadnjem 3-letnem obdobju (1. 7. 2017–30. 6. 2020) zmanjšala na 69,6 %, sicer pa je v vseh ostalih opazovanih 3-letnih obdobjih presegala 70 % . [Pregledanost dosega ali presega ciljno vrednost \(70 %\) v treh od devetih zdravstvenih regijah – v ZR Ravne \(76,0 %\), ZR Nova Gorica \(75,7 %\) in ZR Celje \(72,4 %\).](#) Pregledanost žensk v Mestni občini Celje je v zadnjem triletnem obdobju znašala 70,4%, kar je malce nad slovenskim povprečjem.

- Cepljenje proti HPV

Cepljenje proti HPV je dodatna možnost za preprečevanje raka materničnega vratu. Brezplačno cepljenje deklic v 6. razredu poteka že od leta 2009. Novost v letošnjem letu je **cepljenje dečkov proti HPV**, saj se je z začetkom letošnjega šolskega leta po programu cepljenja proti HPV pričelo brezplačno cepiti tudi dečke. Cepljenje dečkov je pomembno zaradi zaščite pred boleznimi, ki jih povzročajo okužbe s HPV ter zaradi doprinosa k kolektivni imunosti. [Precepljenost deklic v šolskem letu 2019/20 je bila v Sloveniji 58,5%, v zdravstveni regiji Celje pa 66,1%.](#)

3. Bolezenski znaki

Zgodnje oblike bolezni so praktično brez simptomov. Najpogostejši simptom je krvavitev iz nožnice, ki se pojavi po spolnih odnosih, ob odvajanju blata, kot krvavitev zunaj menstruacijskega cikla ali kot postmenopavzalna krvavitev. [Več](#)

4. Diagnoza in stadij bolezni

Za določanje stadija raka materničnega vratu opravimo vaginalno-rektalni ginekološki pregled, pregled sečnega mehurja (cistoskopijo), pregled danke in sigmoidnega dela črevesa (rektosigmoidoskopijo), kontrastno slikanje črevesja, preiskavo sečil (intravenska pielografija) in

rentgensko slikanje prsnih organov. [Več](#)

5. Osnove zdravljenja in spremljanje bolnic po zaključenem zdravljenju

Predrakave spremembe in zgodnje oblike raka materničnega vratu zdravimo kirurško, in sicer z izrezom tkiva z diatermično zanko ali konizacijo (stožičasto izrezanje tkiva). Osnovni način zdravljenja invazivnega raka materničnega vratu je s kirurškim posegom ali radioterapijo. [Več](#)

https://www.onko-i.si/za_javnost_in_bolnike/vrste_raka/rak_rodil